Stanovisko Nejvyššího soudu SSR ze dne 07.06.1979, sp. zn. Cpj 69/78, ECLI:CZ:NS:1979:CPJ.69.1978.1

Číslo: 24/1979

Právní věta: Poistné alebo osobitné poistné sa zvyšuje podla ustanovenia § 20 vyhlášky č. 124/1974 Zb. o 20 % ročnej sadzby za každý i začatý mesiac omeškania, kým nebolo zaplatené ročné poistné určené v druhej časti vyhlášky č. 124/1974 Zb. Uvedenú sankciu nemožno uplatniť, ak už toto ročné poistné bolo zaplatené, teda v tom prípade, ak je poistený v omeškaní len so zaplatením sumy, o ktorú bolo poistné zvýšené.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 07.06.1979

Spisová značka: Cpj 69/78

Číslo rozhodnutí: 24

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Pojištění

Předpisy: 123/1973 Sb. § 20 124/1974 Sb. § 20

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 24/1979 sb. rozh.

Poistné alebo osobitné poistné sa zvyšuje podľa ustanovenia § 20 vyhlášky č. 124/1974 Zb. /1/ o 20 ročnej sadzby za každý i začatý mesiac omeškania,

kým nebolo zaplatené ročné poistné určené v druhej časti vyhlášky č. 124/1974 Zb.

Uvedenú sankciu nemožno uplatniť, ak už toto ročné poistné bolo zaplatené, teda v tom prípade, ak je poistený v omeškaní len so zaplatením sumy, o ktorú bolo poistné zvýšené.

(Stanovisko občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej socialistickej republiky zo 7. 6. 1979, Cpj 69/78)

V rozhodovaní súdov dochádza k rozdielnosti vo výklade ustanovenia § 20 vyhlášky č. 124/1974 Zb., ktorou sa ustanovujú rozsah a podmienky zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel vykonávaného Slovenskou štátnou poisťovňou (rovnaké ustanovenie obsahuje aj § 20 vyhlášky č. 123/1974 Zb., pokiaľ ide o poistenie vykonávané Českou štátnou poisťovňou), a to v otázke, aké právne následky má skutočnosť, že poistený zaplatil oneskorene

základnú ročnú sadzbu poistného, takže zostal dlžný zvýšenie poistného, ku ktorému medzičasom následkom jeho omeškania došlo.

Štátna poisťovňa vo svojich návrhoch vychádza z názoru, že oneskoreným zaplatením ročného poistného, ktoré je splatné do konca februára príslušného kalendárneho roka, sa poistné zvyšuje o 20 ročnej sadzby, tj. napr. o 28 Kčs za každý i započatý mesiac omeškania, ak ročné poistné činí 144 Kčs (pri osobných automobiloch do 9 sedadiel vrátane vodiča so zdvihovým objemom válcov nad 500 cm3 podľa položky A/2 sadzobníka uvedeného v § 23 vyhlášky č. 124/1974 Zb.); ak sa poistné nezaplatí do konca februára, činí od 1. 3. už 172 Kčs. Podľa tohto názoru ak teda poistený zaplatí v marci len 144 Kčs, neprestáva byť v omeškaní so zaplatením poistného, pretože dlhuje ešte 28 Kčs. Ak túto sumu nezaplatí do konca marca, znovu sa poistné zvyšuje o 20 ročnej sadzby, teda v apríli dlhuje už 56 Kčs; ak toto stále zvyšované poistné alebo jeho časť nezaplatí ani do konca decembra, narastie ročná sadzba poistného o 280 Kčs (za 10 mesiacov, tj. od marca do decembra). Koncom roka narastanie poistného podľa názoru štátnej poisťovne prestane, pretože začiatkom ďalšieho roka vzniká, čo sa poistného týka, už nový nárok poisťovne a nová povinnosť poisteného.

Niektoré súdy takýmto návrhom poisťovne vyhovujú, iné zasa vychádzajú z toho, že zaplatením ročného poistného sa prestane poistné zvyšovať o 20 ročnej sadzby, takže poisťovňa má ďalej nárok na zaplatenie sumy zvýšenia poistného, ku ktorému došlo, bez toho, že by sa jej nezaplatením ďalej poistné zvyšovalo. Ak napr. poistený zaplatí ročné poistné 144 Kčs v marci príslušného roka, môže poisťovňa od neho vymáhať len zvýšenie poistného o 20 ročnej sadzby za marec, t. j. 28 Kčs, bez zreteľa na to, kedy poistený túto sumu zaplatí, či v apríli, v máji alebo až v decembri; poisťovni patria teda po zaplatení ročného poistného len sumy, o ktoré bolo poistné zvýšené.

Záver o zvyšovaní dlžného poistného podľa prvého uvedeného názoru nemožno z ustanovenia § 20 vyhlášky č. 124/1974 Zb. vyvodiť.

Ide totiž o to, že táto vyhláška stanoví v § 16 ods. 1 len splatnosť ročného poistného tak, že sa má toto poistné zaplatiť do konca februára príslušného kalendárneho roka, a v § 20 ustanovuje za omeškanie sankciu. Ani v ustanovení § 20, ani na inom mieste nestanovuje však vyhláška č. 124/1974 Zb. zročnosť sankcie a nestanovuje ani také právne následky, že by nezaplatenie sankcie znamenalo každý ďalší mesiac zvýšenie o 20 ročnej sadzby poistného. Nemožno teda zo znenia vyhlášky č. 124/1974 Zb. vyvodzovať, že omeškaním dochádza k premene poistného na zvýšené poistné (osobitné poistné) a že pri nezaplatení takéhoto zvýšeného poistného sa znova zvyšuje poistné alebo osobitné poistné o 20 ročnej sadzby poistného za každý i

začatý mesiac omeškania.

Ustanovenie § 20 vyhlášky č. 124/1974 Zb., podľa ktorého sa poistné „zvyšuje o 20 ročnej sadzby poistného“, znamená len vyjadrenie stanovených

následkov, bez toho, že by sa tým menila podstata poistného (osobitného poistného).

Zneniu vyhlášky č. 124/1974 Zb. zodpovedá preto výklad v tom zmysle, že zvyšovanie poistného prichádza do úvahy len v prípade omeškania s plnením poistného a len dovtedy, kým nie je ročné poistné zaplatené.

Zvyšovaním poistného podľa názoru štátnej poisťovne by sa však dospelo k následku, ktorý je v čs. právnom poriadku ojedinelý a nezvyklý, že by sa totiž stanovila sankcia za nesplnenie sankcie.

Občiansky zákonník (zákon č. 40/1964 Zb.), ktorého príslušné ustanovenia podľa § 27 vyhlášky č. 124/1974 Zb. platia primerane aj na vzťahy, ktoré vyhláška neupravuje, pozná ako sankciu pri omeškaní s plnením peňažného dlhu len úroky z omeškania a poplatok z omeškania (§ 85 ods. 2 O.

z.). Inú majetkovú sankciu ako úroky z omeškania alebo poplatok z omeškania Občiansky zákonník za omeškanie s plnením peňažného dlhu nepozná.

Nemožno teda pripustiť sankcionovanie omeškanie s plnením peňažného dlhu tak, že sa zvýši dlhovaná istina. Pri inom výklade by bol v otázke postihu postavený na rovnakú úroveň poistenec, ktorý bol v omeškaní so zaplatením poistného po dobu 10 mesiacov, s poistencom, ktorý bol v omeškaní so zaplatením poistného len jeden mesiac, ktorý však zostal medzičasom po dobu 10 mesiacov v omeškaní už len so zaplatením sankcie 20 sadzby ročného poistného.

Z uvedeného teda vyplýva, že poistné (osobitné poistné) sa podľa ustanovenia § 20 vyhlášky č. 124/1974 Zb. zvyšuje o 20 ročnej sadzby za

každý i začatý mesiac omeškania, kým nebolo zaplatené ročné poistné určené v § 23 tejto vyhlášky. Toto zvyšovanie pokračuje aj potom, čo uplynul rok, za ktorý sa malo poistné zaplatiť, pretože niet ustanovenia, z ktorého by vyplývalo, že sa ukončením príslušného roka končí aj sankcia, ktorá s neplatením ročného poistného súvisí. Ak je však poistený v omeškaní len s platením sumy, o ktorú bolo poistné zvýšené, teda ak ročné poistné zaplatil, nemožno uvedenú sankciu ďalej uplatňovať.

1) v ČSR vyhlášky č. 123/1974 Zb.